

Prof. Cornelia GHINEA¹

OMAGIU PĂRINTELUI COLONEL GHEORGHE BARBU

„Am pornit de la Icoane și de la Altare. Sa ne întoarcem la ele. Propovăduiți și răspândiți de acolo lumina care trebuie să întrețină nestinsă flacăra focului nostru. Fără această încălzire continuă a sufletelor credincioșilor voștri nici eu, nici nimeni altul nu va putea îndrepta acest blând și înțeleghător popor pe calea binelui”.

General Ion Antonescu, „Apel către slujitorii altarelor”

Legătura indisolubilă dintre Armată și Biserică a cunoscut numeroase valențe după realizarea Marii Uniri din anul 1918, reprezentanții acestor instituții reușind să permanentizeze instituția preoților militari în armata română. Astfel, a luat ființă, în anul 1921, Episcopia Armatei, prin intermediul căreia Armata și-a întărit forța spirituală, educativă iar Biserica și-a sporit prestigiul în efortul de a realiza, după unitatea statală, o firească extindere spirituală.

Integrarea în viața materială și spirituală a societății i-a apărut interesele vitale și alături de școală au constituit factori de coeziune națională.

De-a lungul anilor, preoțimea a contribuit la pregătirea morală a oștirii române, însuflând acesteia spiritul de jertfă fără de care nu se poate realiza nimic în viața unui popor. Preotul a devenit cel mai important factor de legătură dintre armată și populație. Ostașul român, cu credința străbună în suflet și sub auspiciile educației duhovnicești primită de la preoți, fiind un bun creștin, în timpul războiului și-a purtat crucea, sfidând moartea, mulți jertfindu-și viața pe altarul patriei. Primul patriarh al României întregite, Miron Cristea, într-una din cuvântările sale dădea un sfat plin de patriotism: „Îndemn pentru tot românul la jertfa proprie pentru binele obștesc, altfel nu am fi demni de cei dintâi”².

Unul dintre cei mai cunoscuți preoți militari din secolul trecut a fost Gheorghe I. Barbu. S-a născut la 30 mai 1903, în casa învățătorului Ion Barbu, căpitan în rezervă din Regimentul 1 Vânători „Principele Ferdinand” și al Mariei Barbu, descendentă dintr-o familie de moșneni, în comuna Coșovenii de Sus, plasa Ocolu, județul Dolj.

Ciclul primar l-a urmat în satul natal sub directa supraveghere a tatălui său. La îndemnul mamei și ținând seama de înclinațiile sale, tânărul și-a continuat studiile la Seminarul Teologic Sfântul Nicolae, timp de 8 ani, după care a urmat Facultatea de Teologie de la Universitatea București.

Diploma sa de licență este înregistrată la numărul 15876, pe anul 1930.

La 24 august 1931 s-a căsătorit cu Florica, născută Locusteanu, fiica preotului Locusteanu de la Mănăstirea Jitianu de lângă Craiova, descendentă din familia cunoscutului om politic Nica B. Locusteanu. Nuni le-au fost Virgil Potârca,

fost ministru, deputat și senator al Partidului Național Țărănesc și soția acestuia.

De-a lungul timpului a urmat cursuri de studii biblice în Grecia, Siria, Palestina și Egipt. A fost un bun cunoscător al limbilor germană, greacă, ebraică, engleză.

Episcopul Râmnicului Noului Severin, Vartolomeu Stănescu, i-a încredințat funcția de Diacon III al Episcopiei de Râmnic și de profesor la Școala de Cântăreți de la Mănăstirea Cozia (în perioada 1 septembrie 1931 până la 31 decembrie 1932), fiind și absolvent al Conservatorului de Muzică din București³. În același an este înscris în Registrul confesorilor de rezervă la Cercul de recrutare Dolj sub numărul 143/1931 și devenit căpitan confesor onorific al garnizoanei, la 4 decembrie 1931, prin Ordinul nr. 29344/1931 al Ministerului Apărării Naționale.

Preotul Gheorghe Barbu

onale.

Până la data activării sale, la 14 octombrie 1933, a fost hirotonisit preot al Bisericii Catedrale Sfântul Dumitru din Craiova, cu Ordinul nr. 9364/1933. Totodată a îndeplinit voluntar și funcția de confesor la Subinspectoratul pregătirii premilitare din Craiova și la Regimentul 1 Călărași. În această calitate a contribuit la ridicarea tinerei instituții premilitare, însuflând tărie sufletească premilitarilor.

Cu ocazia sfințirii primelor steaguri premilitare, în cadrul unei înălțătoare solemnități, preotul Gheorghe Barbu a vorbit premilitarilor cu multă însuflețire, înălțându-le în mod impresionant sentimentul de dragoste pentru patrie și tron.

Ca o apreciere meritată, comandantul subcentrului l-a propus pentru avansarea la gradul de maior. La Regimentul 1 Călărași a oficiat slujbe religioase importante urmate de cuvântări remarcabile.

Onorific, demn, întotdeauna plin de avânt a luat parte la sfințirea troiței eroilor regimentului de la Robănești, decorarea drapelului, depunerea jurământului militar. Comandantul regimentului îl caracteriza ca „suflet ales, român adevărat, predicator distins”. Concomitent cu activitatea de confesor al garnizoanei a îndeplinit și rolul de confesor al

Diviziei 30 Infanterie, cu aceeași dragoste, conștiință, depunând un efort deosebit pentru vizitarea și îndrumarea spre bine a tuturor unităților. A oficiat slujbe religioase impunătoare la Craiova, Jibău, Zalău, Șimleul Silvaniei și pretutindeni pe unde a fost divizia a contribuit într-o mare măsură la ridicarea moralului populației și al soldaților. A constituit și întreținut la fiecare regiment coruri militare și religioase înălțând patriotismul soldaților.

A reușit primul, din 243 de candidați, la examenul de preoți militari activi ținut la Ministerul Apărării Naționale în luna noiembrie 1940. Comandantul Diviziei 30 Infanterie concluziona: „Foarte bun preot militar și de mare nădejde, merita a înainta la alegere la gradul de preot militar maior, făcând cea mai frumoasă figură printre preoții militari ortodocși ai armatei române”. Episcopul general doctor Partenie Ciopron împărtășea aceeași concluzie considerându-l „un foarte bun preot militar”.

A fost primit în cadrele active ale Clerului Militar la 15 noiembrie 1940 și repartizat în garnizoana Craiova. La 6 aprilie 1941 a fost mobilizat la Ambulanța Diviziei 3 Infanterie. Comandantul Diviziei 2 Infanterie, generalul de divizie Popovici, nota la despărțirea de Gheorghe Barbu: „Regretăm plecarea acestui preot de elită, care pentru cât a fost al garnizoanei Craiova a înfăptuit multe. Prea bun preot militar”⁴.

Mobilizat cu Ordinul nr. 102756/1941 la Ambulanța Diviziei 3 Infanterie în campania din Ucraina alături de preoții Regimentului 1 Vânători, Regimentul 30 Dorobanți și 4 Dorobanți, a depus în toate misiunile ordonate o activitate conștiințioasă și o acțiune misionară pastorală în mijlocul răniților și populației civile, mergând chiar în primele linii.

La 20 august 1941, printr-un raport adresat Marelui Cartier General respectiv Inspectoratului Clerului Militar se prezentau activitățile derulate alături de comandantul diviziei, generalul Ilie Șteflea, secondat de generalul Arhip și locotenent-colonelul Marin Ionescu, șeful de Stat Major.

În noaptea de 1 august au fost botezate toate trupele în orașul Chișinău pregătindu-le pentru trecerea Nistrului.

În noaptea de 2-3 august 1941, la punctul Vadul lui Vodă au fost botezate trupele, încurajând ostașii care intrau într-o grea misiune de spargere a cazematelor bolșevice, situate în prima linie, Stalino.

Conducătorul statului, însoțit de generalii Ciupercă, Sohn, Șteflea și I. Arhip și misiunea germană au asistat la trecerea trupelor în Ucraina. Aceștia au sărutat Sfânta Cruce și Sfânta Evanghelie, prezentate de preotul Gheorghe Barbu. La trecerea Nistrului s-a făcut o impresionantă procesiune religioasă cu steaguri, prapuri și sfinte icoane. Prin comunele prin care au trecut trupele au fost botezați și împărtășiți 4.000 de prunci și tineri care au fost ținuți în brațe de ostași și ofițeri, ajungând până la comandantul diviziei, generalul Șteflea, care prin preotul Gheorghe Barbu a donat o sumă mare de bani părinților, ca dar din partea sa.

În Raportul nr. 7-95157 din 6 august 1941, preotul căpitan Lebooton Errchors, confesor evanghelic, locotenent-colonel al Comandamentului Corpului 3 Armată împreună cu căpitan dr. Friederich Filtesch de la Ambulanța 3 Infanterie aprecia colaborarea cu preotul Gheorghe Barbu. În acest sens consemna: „În aceste comune germane, atât subsemnatul cât și părintele căpitan Gheorghe Barbu

am rostit predici înălțătoare în fața ostașilor și a populației germane cu lacrimi în ochi”.

În conformitate cu Ordinul nr. 8949 din 20 august 1941 s-a asanat câmpul de luptă de la cota 102, unde au căzut la datorie 400 de ostași și ofițeri, printre care au fost și ostași germani ce-și dorm somnul de veci în același mormânt. Aceștia au luptat timp de zece zile, spărgând frontul și făcând cale liberă spre Odessa. Pentru aceștia s-a ridicat o troiță de stejar cu denumirea „Cota 102”. Cei căzuți la datorie au fost identificați și așezați în morminte, purtând fiecare crucea respectivă cu inscripționarea numelui. În timpul înmormântării ostașilor s-a petrecut un impresionant fenomen. Bombardamentul inamic a încetat vizând ceremonia îngropării celor decedați. În tot timpul cât a durat asanarea câmpului de luptă, timp de două zile, a fost furtună, întuneric și bombardament. Seara, în momentul îngropării morților, pe când se rostea predica, de pe vârful muntelui s-a ridicat întunericul apărând soarele, într-o lumina vie, purpurie, destul de strălucitoare și un curcubeu înconjura colina morților, părănd ca prin jertfa lor, Bunul Dumnezeu mângâia omenirea iar pe eroii noștri îi înveșmânta într-o glorie scilpitoare. La ceremonia inaugurării fiecărui cimitir de onoare au fost oficiate sfinte slujbe religioase, în care s-a reliefat sublimul jertfelor lor.

Pe lângă cei morți în această misiune moral-patriotică au fost și un mare număr de răniți, ce au fost mângâiați și încurajați cu alese cuvinte de alinare.

O deosebită grijă a fost și legătura ostașului cu cei de acasă, le-au fost procurate cărți poștale și au fost îndrumați pentru întocmirea corespondenței.

S-a urmărit calitatea meselor ce au fost binecuvântate.

La serviciile de înmormântare a eroilor, în cimitirele unde au avut loc lupte, la Hut-Timus, Plosca, Slobozia Rusească, Poniadowka, Bakalowa, Kasef, Neudorf, Rhigstal, Hut-Cernica, Hefmanti, Curtowa, Carpowa, Vigoda a asistat și populația civilă, care i-a plâns pe eroi și le-a împodobit mormintele.

Orice atac a fost precedat de rugăciuni, fiind invocat ajutorul Domnului pentru victorie⁵.

La înapoierea de pe front, prin Ordinul nr. 402 din 7 noiembrie 1941, preotul Gheorghe Barbu a fost confesor al Batalionului de Gardă al Conducătorului Statului și al Președinției Consiliului de Miniștri, unde a continuat să desfășoare activitatea sa pastorală în mijlocul ostașilor, cu aceeași râvnă, pentru educația național-patriotică și moral-religioasă a ostașilor, obținând frumoase rezultate. Nu a fost sărbătoare religioasă sau manifestare ostășească la care să nu fi fost prezent în mijlocul trupei și cuvântul său plin de însuflețire să nu fi fost auzit, pătrunzându-le pentru totdeauna sufletul și inima lor tânără. Colonelul Victor Popescu, comandantul Batalionului de Gardă îi încheie foaia matricolă astfel: „Este un predicator de elită și un pastor sufletesc în adevăratul sens al cuvântului”.

În perioada 22 februarie 1942 până la 22 mai 1942 a cerut și a mers a doua oară pe front, cu ostașii ardeleni din Regimentul 82 Infanterie, în cea mai mare parte refugiați, față de care și-a făcut datoria de pastor în mod deosebit, ridicându-le moralul și însuflețindu-i în toate ocaziile. A reușit să se apropie de oameni întărindu-le credința și rezistența morală. A realizat o operă cu adevărat națională, ținând slujbe religioase și botezând copiii în toate comunele din

jurul comandamentului.

S-a interesat și îngrijit de mormintele eroilor căzuți pe câmpul de luptă, în jurul Odessei și a bazinului Donețului. N-a cruțat timp și s-a deplasat în orice vreme în comunele rămase populate pentru a redeștepta creștinismul. A făcut marșuri grele, mergând pe jos, în rând cu ostașii și înfruntând toate riscurile.

În etapele de popas rostea cuvântări însuflețite, a organizat, a ținut predici, a reparat biserici distruse de bolșevici, a înființat capele și altare.

Comandantul Regimentului 82 Infanterie relatează un aspect din activitatea preotului: „L-am găsit în timpul luptelor de la Harcov în mijlocul ostașilor pe care-i însuflețea în luptă, până chiar în primele linii. În afara activităților religioase a contribuit la aducerea trenurilor cu muniții și hrana trupei. Muncitor, demn și modest, așa cum trebuie să fie orice slujitor al altarului”. Pentru toate acestea a fost decorat cu Ordinul Steaua României cu spade și panglică de Virtute Militară și propus la avansare la excepțional⁶.

În Darea de seama din 9 aprilie 1942, în care își prezintă activitatea pastorală moral-patriotică din zona de operații, preotul Gheorghe Barbu face o serie de propuneri ce au fost apreciate de episcopul armatei, general doctor Partenie Ciopron:

a) Toate bisericile dărmate să fie reparate cu ajutorul populației civile.

b) În locul statuii lui Lenin să se ridice Sfânta Cruce. În satele unde nu au fost biserici, se va ridica cel puțin o cruce la răspântia de drum.

c) Să se trimită din țară tot mai mulți preoți, populația ucraineană trebuie îndrumată și îndrumătorul nu poate fi decât preotul.

d) Să se intervină la Ministerul Apărării Naționale, Inspectoratul Clerului Militar pentru tipărirea Noului Testament și cărți de rugăciuni pentru catehizarea tineretului și a copiilor botezați care nu au nici un fel de carte religioasă⁷.

La înapoierea de pe front, la 1 decembrie 1942 a fost mutat la Batalionul de Gardă al Conducătorului Statului conform Ordinului Ministerului Apărării Naționale, Direcția Personal nr. 110553/1942. Atât timp cât a fost la acest batalion a desfășurat o activitate din cele mai laudabile pentru educația național-patriotică și moral-religioasă a ostașilor obținând foarte frumoase rezultate. Nu a fost sărbătoare religioasă sau manifestare ostășească la care să nu fi fost în mijlocul ostașilor și cuvântul său plin de însuflețire să nu fi fost auzit de ei, pătrunzându-le întotdeauna sufletul și inima lor tânăra.

Datorită strădaniilor sale batalionul a fost dotat cu o bibliotecă ostășească, odăjdii și tot felul de obiecte religioase necesare pentru oficierea serviciului religios. În plus i-a fost încredințată conducerea Școlii copiilor de trupă, în număr de 30, de a căror educație și pregătire s-a ocupat în mod temeinic cu foarte bune rezultate.

La 24 august 1944 acest batalion și-a schimbat denumirea în Regimentul 115 Infanterie. În tot timpul bombardamentelor aeriene, din 4 aprilie și până la 15 noiembrie 1944 a fost singurul preot militar din garnizoană care a asanat câmpul de luptă de la Băneasa, ridicând răniții Regimentului de Gardă Călare sub bombardamentul trupelor germane.

Comandantul regimentului, maior Marcel Olteanu, consemna: „Asistența permanentă și din proprie inițiativă a acestui preot militar îl cinstește pe el și întreg Corpul Clerului Militar al oștirii”. Faptele excepționale menționate de comandantul Regimentului de Gardă Călare și de comandantul Detașamentului Operativ al capitalei, la data de 23 august 1944 îl recomandă pentru avansare la gradul de colonel.

În perioada 15 aprilie 1945 până la 15 august 1945 a fost detașat la Serviciul Cultural al Ministerului Apărării Naționale în vederea înființării Biroului Propagandă Religioasă. Prin sugestiile sale a dovedit că a înțeles misiunea acestui serviciu în noile circumstanțe.

În acest sens șeful Marelui Stat Major consemna: „Este inimos și harnic de a fi util instituției în domeniul credinței strămoșești”. S-a remarcat ca excepțional predicator în duhul sfânt al iubirii de oameni și de țară.

La 20 august 1945 a fost trecut în rândul disponibililor, iar la 31 decembrie 1945 a fost rechemat în activitate, în cadrul Comandamentului 7 Teritorial.

Și în perioada cât a fost cadru disponibil a contribuit și a participat în unitățile și formațiunile din garnizoana Craiova. Cu prilejul fiecărei sărbători religioase a organizat servicii religioase în unități, serbări, ceremonii, slujbe de sfințire care au fost întotdeauna impunătoare și ascultate de credincioși cu atenție și smerenie. Deși cadru disponibil, a fost numit confesorul Inspectoratului de Jandarmi. Pe foaia matricola se specifică: „Foarte bun preot militar, cu mult suflet românesc și demn democrat al noilor vremuri”.

La 1 ianuarie 1947 a fost rechemat din cadru disponibil la Comandamentul 7 Teritorial Craiova. Din primele zile a pornit cu zel de muncă pentru a fi util instituției care i-a încredințat îndrumarea spirituală a ostașilor. Desfășoară o activitate rodnică de lămurire și îndrumare a ostașilor pe calea iubirii de patrie, iubirea aproapelui, înțelegerea rostului și necesității unei adevărate democrații. Atât comandantul Corpului 7 Teritorial, general de divizie Rascu, cât și episcopul armatei, general profesor doctor Partenie Ciopron, au considerat ca merită avansarea la gradul de colonel, ceea ce se și întâmplă la 23 august 1947, prin Înaltul Decret nr. 1746/1947.

În baza Legii nr. 293/1947, la 1 septembrie 1947, a fost trecut din oficiu în rezervă prin Înaltul Decret nr. 1827/1947.

De-a lungul activității sale a fost decorat cu ordine și medalii pentru merite deosebite, așa cum de fapt au fost relevate și în acest material documentar: Econom Stavrofor – Decret Episcopal nr. 9807/1934; Protoereu Onorific – Decizia Chiriarhală nr. 5748/1934; Misionar Eparhial – Decizia Ministerului Cultelor nr. 339/1938; Meritul Cultural clasa a II-a – Înaltul Decret nr. 3315/08.12.1938; Coroana României în grad de cavaler – Înaltul Decret nr. 1993/10.05.1939; Ordinul Crucea Regina Maria clasa a II-a – Ordinul de Zi nr. 130/18.09.1941; Ordinul Steaua României cu spade în grad de cavaler cu panglică de Virtute Militară – Înaltul Decret nr. 3247/06.11.1942; Medalia Victoria – dată de Înaltul Prezidiu Sovietic, Brevet U.R.S.S. nr. 105 698⁸.

După anii petrecuți ca slujitor al Domnului în biserici și pe front, alături de ostași în clipele cele mai dramatice ale războiului, odată cu instalarea regimului comunist toate faptele sale au fost renegate și noii conducători au ajuns la concluzia că preotul Gheorghe Barbu se face vinovat de crime de război împotriva populației civile din U.R.S.S. În

anul 1950 a fost arestat. Timp de trei ani a cunoscut cele mai groaznice cruzimi și orori la Canalul Dunăre-Marea Neagră și în coloniile de muncă de la Bragadiru, Bicăz, Onești. La întoarcerea din închisoare n-a avut nici un mijloc de subzistență. S-a mulțumit cu postura de corist cu o jumătate de normă la Ansamblul Artistic de Stat „Nicolae Bălcescu” din Craiova și de intendant la Liceul „Frații Buzești”. Dacă nu a mai putut îmbrăca haina de preot, pe care a slujit-o cu credință și dăruire, fiind și absolvent de conservator, a obținut postul de profesor de muzică la Școala Generală nr. 9 din Craiova și la Colegiul „Frații Buzești”, de unde s-a pensionat la 1 septembrie 1965. A continuat să-și manifeste pasiunea pentru muzică activând în diferite coruri craiovene⁹. Până la sfârșitul vieții a purtat durerea în suflet că nu a mai putut sluji în altarul unei biserici. Rareori, cuscrul său, preot în localitatea Morunglav, îi mângâia nostalgia invitându-l să slujească în parohia sa.

Preotul Gheorghe Barbu, prin tot ceea ce a făcut de-a lungul vieții sale, merită să-i păstrăm o amintire plină de recunoștință și respect iar pentru confesorii tineri este un exemplu demn de urmat.

Dumnezeu să-l odihnească și să-l primească în împărăția sa!

HOMAGE TO COLONEL PRIEST GHEORGHE BARBU

The priests always offered spiritual support to the Romanian soldiers. The article is a portrait of Colonel priest Gheorghe Barbu. We can find details about his military career, his participation on front and the decorations that he received for his activity. He also offered help to the civil population.

Keywords: Colonel priest Gheorghe Barbu, bombardment, army, church, decorations

NOTE

1 Asociația Județeană a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Basarab I” Pitești.

2 *Armata și biserica*, 1996, Colecția „Revista de Istorie Militară”, f. 107.

3 Revista „Argesis. Studii și Comunicări, Secția Istorie”, tom XI, 2002, f. 634.

4 Centrul de Cercetare și Păstrare a Arhivelor Militare, Fond D.C.I./1974, Memorii tineri, litera B, colonei, dosar nr. crt. 5.

5 Idem, Fond Inspectoratul Clerului Militar, dosar nr. crt. 283, ff. 531-533, 607-608, 838-839.

6 Idem, Fond D.C.I./1974, Memorii tineri, litera B, colonei, dosar nr. crt. 5.

7 Idem, Fond Inspectoratul Clerului Militar, dosar nr. crt. 293, fila 7879.

8 Idem, Fond D.C.I./1974, Memorii tineri, litera B, colonei, dosar nr. crt. 5.

9 Revista „Argesis. Studii și Comunicări, Secția Istorie”, tom XI, 2002, f. 635.